

Plangebied Weijmeerbroek Gemeente Waasmunster

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek - 2017D301

Landschappelijk booronderzoek - 2017H30

Nazareth
2017

Colofon

Opdrachtgever:

Titel: Plangebied Weijmeerbroek, gemeente Waasmunster
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen - 2017D301 & 2017H30

Status: Definitief

Datum: 23 november 2017

Auteur: drs. R.A.C. Kroes

Projectbegeleiding: Mw. C. Ryssaert

Kaartvervaardiging: Mw. L. Ryckebusch

Projectcode: 2017D301 & 2017H30

Raaproject: WAWEO1

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos heeft RAAP België een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning in plangebied Weijmeerbroek. In het Weijmeerbroek (Sigmacluster Durmevallei) worden in 2018 natuur technische grondwerken uitgevoerd. Deze omvatten diverse aspecten:

Herprofilering van de bestaande watergangen:

Over een lengte van 1,2 km (oppervlakte 19.157 m²) worden bestaande watergangen geherprofileerd (verbreding tot moeraszones met permanent water). De grootste diepte van de watergangen blijft ongewijzigd. Deze bedraagt op zijn diepst 2,29 m +TAW (maximale ontgraving 1,46 m). De herprofilering bestaat uit het verbreden en vervlakken van de oevers van de watergangen waardoor op die oevers overgangszones ontstaan met een gevarieerde mozaïekvegetatie van grassen, zeggen, riet en moerasplanten.

De huidige watergangen variëren qua breedte van 2,02 tot 7,0 m. De nieuwe breedte als gevolg van de herprofilering varieert van 6,39 tot 17,33 m en de verbreding (de breedte van de nieuwe bodemingrepen) varieert van 4,15 tot 12,47 m.

Creatie moeraszone

In de zuidpunt van het westelijke deel van het plangebied – in het verlengde van een noord-zuid lopende watergang die wordt geherprofileerd, wordt een groter oppervlak (57 m breed) ontgraven tot 3,10 m +TAW (maximaal 1,46 m onder het maaiveld).

Aanleg poel

In het westen van het plangebied wordt een min of meer cirkelvormige poel aangelegd met een oppervlakte van 1.179 m². Hiervoor wordt tot maximaal tot 2,20 m +TAW ontgraven (1.98 m diep; figuur 8 & 9).

Afgraven van de buitendijkse linkeroever van de Durme

Op drie plekken buitendijks, in de oostelijke helft van het plangebied wordt de linkeroever van de Durme afgegraven. In stroomafwaartse richting gaat het respectievelijk om 2 m (473 m²), 1,48 m (1.305 m²) en 1,5 m (4.118 m²) maximaal (figuur 10).

Herstel historisch winterdijkje

Om een gesloten grondbalans *in situ* te bekomen, wordt voorgesteld om een historisch winterdijkje te herstellen over een lengte van circa 225 m (cfr. kaart Vandermaelen, 1846-1854; zie figuur 27). Hiervoor wordt de bouwvoor niet afgegraven. De breedte van deze dijk is 8 m aan de voet en 2 m aan de top; de hoogte bedraagt 1,5 m (1.687 m³ grond; figuur 10).

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied in een alluviale vlakte ligt waarbinnen kleiige Holocene rivierafzettingen met plaatselijke hoogtes en kommen op zandige fluviatiele afzettingen uit het Pleistoceen voorkomen. Archeologische resten uit de steentijd zijn reeds aangetroffen binnen het plangebied op afgedekte kronkelwaardafzettingen. In de omgeving van het plangebied, maar buiten het Holocene rivierdal, zijn archeologische resten van bewoning

aangetroffen uit de steentijd, de metaaltijden en de middeleeuwen. Daarnaast is op basis van kaartmateriaal vastgesteld dat het plangebied in historische tijden steeds als grasland in gebruik is geweest. De landschappelijke ligging en de aardkundige kenmerken van de bodem leiden tot de conclusie dat de lagere komgronden doorgaans enkel geschikt waren voor begrazing en dat de hogere en drogere delen – met name de afgedekte kronkelwaard- en oeverafzettingen - in gebruik kunnen zijn genomen voor bewoning. Kronkelwaardafzettingen uit latere afzettingsfasen – ná de late prehistorie - zijn naar verwachting te nat gebleven om goed bewoonbaar te zijn. Deze analyse en de resultaten van eerder onderzoek in een deel van het plangebied leidden tot de conclusie dat binnen het plangebied een hoge verwachting geldt voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen vanaf de steentijd tot en met de late prehistorie.

Uit het booronderzoek in vijf zones binnen het plangebied blijkt dat binnen de maximale boordiepte van circa 4 m in geen van de onderzochte gebieden relevante archeologische niveaus werden aangetroffen, behalve in zone D, gelegen direct ten noorden van de bij eerder onderzoek (Ryssaert, 2012) afgeboorde 'zone 5' en in een deel van het plangebied alwaar afgraven van de buitendijkse linkeroever van de Durme is voorgenomen tot maximaal 2,0 m –Mv.

In de overige zones werden uitsluitend fluviatiele afzettingen aangeboord bestaande uit klei, zware klei en veen, soms geremanieerd, in de vorm van klei- en veenbrokken. Dit wijst op een continu nat en bij wijlen hoogenergetisch milieu, geïnterpreteerd als riviergeulafzettingen, dat ten enenmale ongeschikt is voor bewoning. Aan de top, direct onder maaiveld, werden grovere (lichte zandleem en kleilig zand) texturen aangetroffen. Deze zijn geïnterpreteerd als overstromingsafzettingen, afgezet sinds de 13^e eeuw, toen de Durme werd bedijkt en er in de vallei regelmatig overstromingen plaatsvonden. De ondiepe ondergrond is dus opgebouwd uit afzettingen van de Durme, waarbij Holocene overstromingsafzettingen, opvullingslagen, geul afzettingen en kronkelwaardafzettingen door elkaar voorkomen.

In zone D werd eenzelfde opbouw verwacht – en aangetroffen – maar daarnaast werden op –0,5 tot +1,5 m TAW (3 tot 5 m -Mv) zandige geulafzettingen verwacht op basis van de resultaten van het eerder uitgevoerde booronderzoek (Ryssaert, 2012). De maximale boordiepte in deze zones was echter 1,6 m –Mv, waardoor dit zand tijdens het onderhavige booronderzoek niet werd bereikt. Op grond van het eerdere onderzoek van Ryssaert (2012) moet echter aangenomen worden dat zich hier in de ondergrond een ongestoord zandig niveau bevindt op een diepte van 3 tot 5 m –Mv. Toch is het mogelijk dat er zich nog resten bevinden van menselijke activiteit op dit oude zandige oppervlak uit verschillende periodes omdat niet vast staat wat de ouderdom is van dit oppervlak en in welke mate erosie op dit oppervlak heeft ingewerkt. Het is mogelijk dat de top van dit niveau een tijdlang goed bewoonbaar is geweest, al is een datering niet voorhanden.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Voor de tijdens het booronderzoek onderzochte zones A, B, C en E geldt dat de aangeboorde sedimenten wijzen op een continu nat, laag- tot hoogenergetisch milieu waarin de Durme met enige regelmaat – al meanderend – sedimenten heeft afgezet en weer opgeruimd. Dit milieu was niet geschikt voor bewoning en de archeologische verwachting is dan ook laag.

Voor zone D geldt echter dat bij eerder onderzoek (Ryssaert, 2012) is aangetoond dat zich in de diepere ondergrond een zandlichaam bevindt dat zeer wel bewoonbaar kan zijn geweest in het verleden, al is niet bekend wanneer.

De diepteligging van dit niveau overtreft echter met minimaal 1 m de diepte van de voorgenomen ingrepen alhier. Daarom dringt verder onderzoek zich niet op.

Op basis hiervan adviseert RAAP België om het plangebied – binnen de huidige planvorming – vrij te geven.

2 Programma van maatregelen

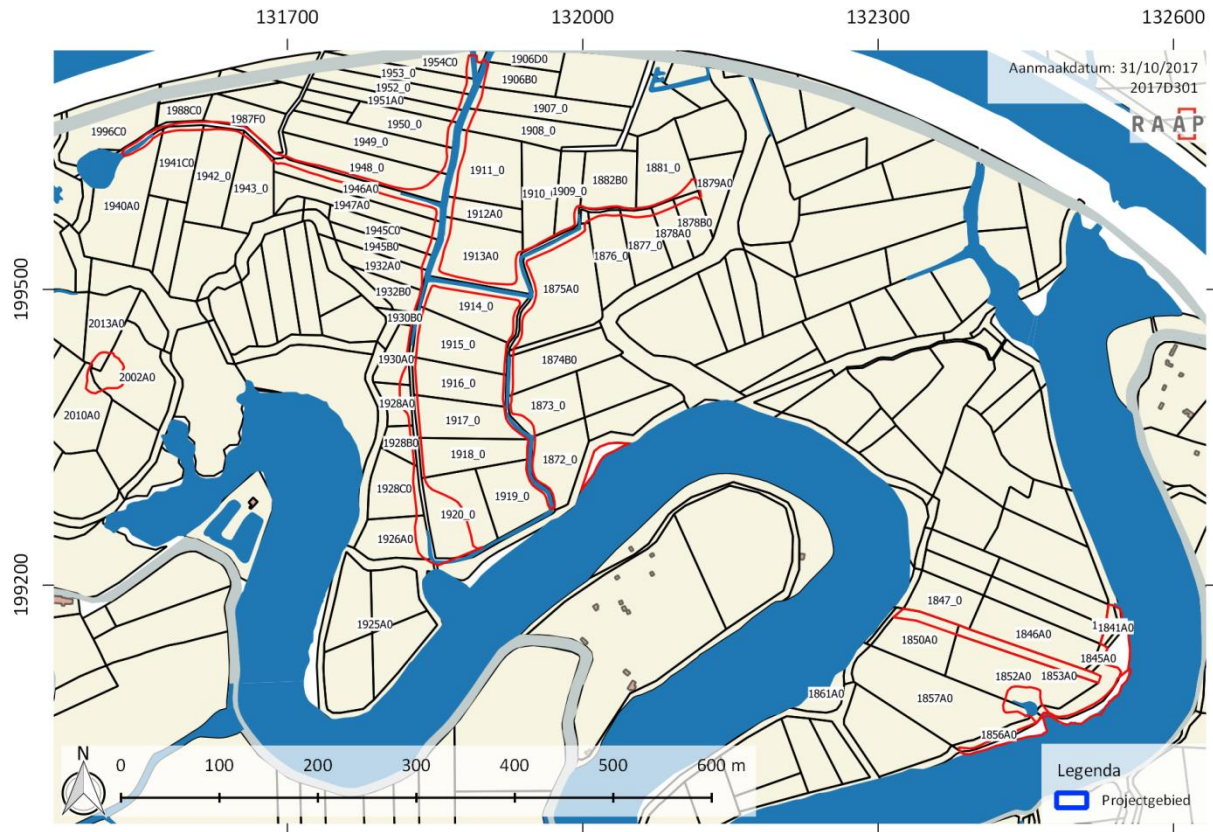
Gezien er geen verdere maatregelen voorzien worden, is er geen Programma van Maatregelen nodig.

Ondanks dat er geen verdere maatregelen voorzien zijn, wordt er wel gewezen op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.

2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Plangebied Weijmeerbroek (figuur 1)
- *Projectcode Agentschap Onroerend Erfgoed:* 2017D301 & 2017H30
- *Type onderzoek:* bureauonderzoek & landschappelijk booronderzoek
- *Onderzoekskader:* opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning
- *Opdrachtgever (+adres):* Agentschap voor Natuur en Bos, Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 73, B-9000 Gent.
- *Initiatiefnemer (+adres):* Agentschap voor Natuur en Bos, Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 73, B-9000 Gent.
- *Adres:* n.v.t.
- *Deelgemeente:* n.v.t.
- *Gemeente:* Waasmunster
- *Provincie:* Oost Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Waasmunster 1e afdeling B, 1841A, 1842A, 1845A, 1846A, 1847, 1850A, 1852A, 1853A, 1856A, 1857A, 1861A, 1872, 1873, 1874B, 1875A, 1876, 1877, 1878A, 1878B, 1879A, 1881, 1882B, 1906B, 1906D, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912A, 1913A, 1914, 1915, 1917, 1918, 1919, 1920, 1925A, 1926A, 1928A, 1928B, 1928C, 1930A, 1930B, 1932A, 1932B, 1940A, 1941C, 1942, 1943, 1945B, 1945C, 1946, 1946A, 1947A, 1948, 1949, 1950, 1951A, 1952, 1953, 1954C, 1987F, 1988C, 1996C, 2002A, 2010A en 2013A (figuur 2).
- *Oppervlakte betrokken percelen:* 205.972,55 m²
- *Oppervlakte projectgebied:* 19.168.011 m²
- *Oppervlakte geplande bodemingrepen:* 28.215 m²
- *Bounding box in lambertcoördinaten (X/Y):*

noordoost:	X 66230	Y 347243
zuidwest:	X 65102	Y 346483
- *Inkleuring gewestplan:* valleigebieden (of 'agrarische gebieden met landschappelijke waarde')

Figuur 1. Projectie van het plangebied op het kadasterplan (bron: Grootchalig Referentiebestand Vlaanderen, AGIV) (schaal 1:7700)